ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

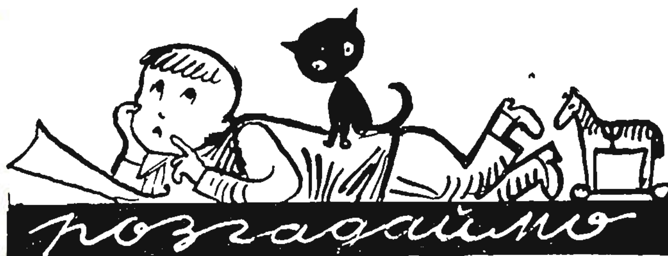
THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

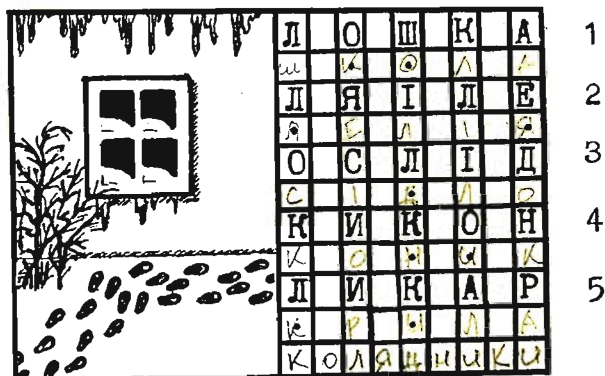

РІК VI. Січень 1959 Ч 1 (5

1. РІЗДВЯНА ЗАГАДКА

Уклав З. Івасиків

Розкинені в квадратиках окремих рядків літери укладіть у слова за поданим списком. Впишіть ці слова у порожні квадратики. Літери, які будуть у квадратиках з крапкою, впишіть за порядком у квадратики останнього рядка внизу. Це буде розгадка. Значення слів: 1) будинок, в якому вчаться діти; 2) квітка; 3) уживають вершники; 4) малий кінь; 5) мають птиці.

***

2. ЯКІ ЦЕ СЛОВА?

Б . г пр . дв . чн . й н . р . д . вс .

Вставте на місці крапок голосні — дістанете початкові слова величної пісні, яку співає український народ під час Різдвяних Свят.

***

3. РІЗДВЯНА ШАРАДА

3-ій і 1-ий склад має образ.
2-ий склад означає домашню тварину

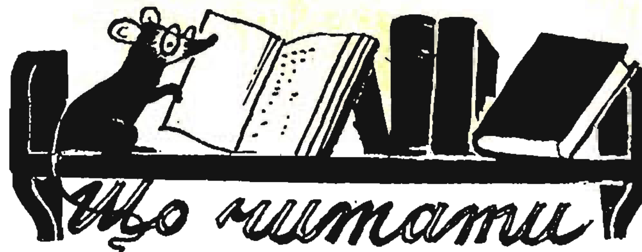
Цілість дає назву посуду, якого вживають у різдвяний час.

***

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК І ВИСЛІД КОНКУРСУ з чисел „Веселки" за жовтень, листопад і грудень будуть вміщені у числі за лютий 1959 р. Тоді буде також подана розв'язка „Оборони зимової фортеці".

Наступний конкурс і льосування нагород за правильні розв'язки загадок відбудуться в половині квітня ц. р., а вислід їх буде поданий в числі „Веселки" за травень ц. р. Хто хоче взяти участь у конкурсі, мусить надіслати правильні розв'язки загадок з чисел „Веселки" за січень, лютий і березень. Останній реченець надсилання розгадок — 10 квітня ц. р.

Повідомляємо всіх зацікавлених, що залеглі книжкові нагороди за правильні розгадки за попередній рік будуть розіслані до кінця грудня 1958 р.

Накладом „Українського Видавництва" в Мюнхені (Німеччина) появилася недавно збірка оповідань та казок Лесі Храпливої під назвою „Вітер з України". Книжка має 142 сторінки. Усіх оповідань і казок є тридцять. Деякі оповідання з минулого України, деякі розповідають про життя наших славних людей, інші про працю, пригоди та переживання пластових новаків і школярів, ще в інших авторка розказує про те, як живуть діти на рідних землях і як допомагають у боротьбі проти большевицького окупанта. Деякі з тих оповідань були друковані в „Веселці", бо Леся Храплива, відома пластова діячка-виховниця, письменниця, поетка й редакторка журналу для пластових новаків „Готуйсь", є також співробітницею „Веселки".

Книжку оформила сама авторка, багатокольорову обкладинку виконав мистець Северин Борачок.

Прочитайте цю збірку й напишіть нам, чому авторка назвала її „Вітер з України"?

ДІТИ! ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „ВЕСЕЛКУ"! ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи Е. Козака. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

Subscription $4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці: Е. Козак — Лісові колядники

НА ВСЕ ДОБРО!

Ілюстрація П. Холодного

Різдвяні свята! Ах, чудові свята!
Земля в снігах заснула, у льоду —
А за вікном хлоп'ятам і дівчатам
„Веселка" вже співає коляду.

Христос вродився! Тіштеся! Славіте!
Маленький Бог до нас з небес зійшов,
Щоб бути разом з нами, милі діти,
Щоб дати нам у дар свою любов.

І Рік Новий, маленький гість таємний,
До нас у хату йде крізь срібний сніг,
А разом з ним у досвіток півтемний
„Веселка" сіє зерно на поріг:

На щастя! На здоров'я, любі друзі!
Живіть весь рік у мирі й гаразді!
Ростіть розумні, добрі, смілі, дужі
І не коріться лиху та біді!

На все добро! — „Веселочка" вітає
Батьків, дітей громаду молоду
І рідних всіх, що там, у Ріднім Краї
З надією співають коляду.

ЛІСОВІ КОЛЯДНИКИ

(До ілюстрації на обкладинці)

Хто ж це з лісу під горою
До дітей йде з колядою?
Йде лисичка-молодичка,
Скаче білка, хвіст, мов мичка,
Дріботить сіренька мишка —
Довгохвоста гризикришка,
Із звіздою зайчик йде,
Ведмежа з дзвінком веде.
Всім бажають щастя-втіх
І здоров'я, мов горіх,
А за пісню, за колядку
На „В е с е л к у" просять датку.

Р.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО Й ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ Співробітникам, Передплатникам, Читачам, Їх Батькам, Виховникам і Вчителям, всім Прихильникам і Жертводавцям

б а ж а є

ВИДАВНИЦТВО Й РЕДАКЦІЯ

„В Е С Е Л К И"

ЯЛИНКА

Ялинко кучерява,
Де досі ти жила?
Про тебе ходить слава,
Що в лісі ти росла,
Що бачила ти вовка,
І зайчика, і кіз,
І що до тебе в гості
Приходив хитрий лис —
Що білочка любила
Зелений твій вершок,
Що під тобою рився
Колючий їжачок.
І ось у нашу хату
На свято ти прийшла —
Трудились ми багато,
Щоб гарна ти була:
Розвішали прикраси,
Цукорки, ліхтарі
І зірку почепили
На гілці угорі.
І ти, як королівна,
Сієш між дітьми,
Тобі колядки хором
Співаєм дзвінко ми.

Алла Коссовська

Ніна Наркевич Ілюстрації *П. Андрусева*

ПРО ПАЛЬМУ, ЩО ПРАГНУЛА ДО ЗІР

Давно, дуже давно через пустелю між Єгиптом і Палестиною проходили подорожні валкою-караваном. Люди та верблюди втомилися від важкої подорожі по глибокому піску, від спеки і спраги. Вони мріяли про спочинок. Насилу знайшли його в невеличкій оазі. З-під каменя вибігало прозоре джерело, а коло нього зеленіла трава й росли кущі.

Караван спинився. Всі відпочили, напилися холодної води, наповнили нею шкіряні мішки та з'їли свій скромний полуденок, що складався з кількох дактилів. Люди пішли далі, а на піску коло джерела зосталося кілька зерен дактиля.

Повіяв вітер з пустелі, наніс піску. Вогкість від джерела дала зернятам силу прорости, і незабаром біля дерева з'явилися молоденькі пальми. Їх було кілька, але та, що росла найближче води, вирізнялася серед них своєю красою.

То було чудове струнке деревце з мережаною короною листя. Коріння пальми жадібно пило воду з джерела і вигрівалося в сонячному теплі. Хутко пальма перегнала ростом своїх сестер та інші рослини, що були в оазі.

І стала вона з погордою дивитися на всіх. Вона нудьгувала в пустелі, не цікавило її життя оази, ні тварини, ні рослини в ній. Набридли пальмі жовті безкраї піски й колючі кактуси, надокучили їй навіть люди, що інколи заходили в оазу. Пальмі хотілося чогось кращого, цікавішого.

Часто дивилася пальма на синє небо, а вночі — на чудові далекі зорі. Вони мінилися всіма кольорами і спокійно та ласкаво дарували свої промені всім: і гарній пальмі й колючому незугарному кактусові. Пальмі здавалося, що, якби ще трохи вище вона підросла, то досягла б зір. Повна бажання рости все вище й вище, вона простягала розкішне листя вгору та так і завмирала під палючим промінням сонця аж до ночі, а вночі . . . плакала незримими сльозами, що на ранок блищали перлистою росою на її листі.

І пальма забувала про невеличку громаду рослин і тварин, серед яких росла. Лише інколи вона робила ласку для джерела, питаючи його:

— Ну, як ти думаєш, чи скоро я досягну зір?

Джерельце мовчало. Воно теж любило зорі та було щасливе, коли вони купали в його прозорій воді свої сріблисто-золоті промені, але воно любило не тільки їх. Джерельце любило всіх: і ніжну шовкову травичку, що росла на березі, і пташок, що під час перелетів спочивали в оазі, купаючись у воді, і тваринок, що приходили заспокоїти свою спрагу.

Особливо любило джерело той час, коли в оазі спинялися на відпочинок люди. Весь берег наповнювався тоді гомоном, перекликами, сміхом, срібним голосів дзвінків, почеплених на шиях верблюдів і віслюків. Гостинно давало джерело свою прозору воду кожному. Зі свіжими силами покидали оазу подорожні, благословляючи щедре джерело.

* * *

Одного пополудня все заворушилося в оазі. Джерельце загомоніло, зашелестіла травичка:

— Караван іде, караван!

Пальма байдуже дивилася назустріч подорожнім.

— Ні, це не караван, це лише двоє людей, та й не на верблюді, а на ослі — промовила вона.

І справді, до оази наближалися подорожні. Старий чоловік втомлено ступав, ведучи на поводі осла, на якому сиділа молода жінка з немовлятком на руках.

Пальма бачила все до дрібнички: і бідну одежу подорожніх, таку непохожу на шати багатих купців, що нерідко проходили через пустелю, і незвичайну красу молодої жінки, і світле мудре чоло сивобородого старого чоловіка. Якийсь надзвичайний неспокій і радісна надія оволоділи пальмою . . .

Ось подорожні в оазі. Жадібно п'ють воду з джерела. Жінка обережно виймає немовлятко з покривала. Дитина змучена: уста запеклися, личко почервоніло від спеки. Лише сяють, як дві зорі, широко розкриті очі. З невимовною ніжністю та любов'ю дивиться мати на дитину. Намоченим у джерельній воді покривалом відсвіжує уста й личко дитини.

Подорожні стали шукати тінистого місця, щоб покласти немовлятко спати та й самим трохи перепочити. Але важко було тут знайти таке місце: рослини були невеликі й давали мало тіні. Лише пальма мала розкішне листя, та її корона була дуже високо.

Немовлятко, змучене подорожжю, почало тихо квилити.

І диво! Раніше ніякий плач, ніяке квиління не зворушували пальми, а тепер щораз більша тривога, щораз більший жаль охоплювали всю її істоту.

— Бідне немовля! Яке воно гарне і яке змучене! Якби схилитися, то, може, в прохолоді листя воно б швидше заснуло. Схилитися? А зорі? Чи зможу я знову випростатися, щоб досягти зір?

Дитятко дрімало, але спека, видно, мучила його. Воно знову стало тихо плакати. Мати з любов'ю і з жалем схилилася над ним.

І тоді сталося щось незвичайне. Висока горда пальма покірно нахилилася майже до самої землі, з своєї розкішної корони вона утворила шатро, що захистило немовлятко та його матір від пекучих променів сонця.

Пролунав легкий тріскіт. То розчахнувся надвоє стрункий стовбур красуні-пальми, а з-під кореня побігло нове джерело, що відсвіжило навколо траву й повітря. Дитинка спокійно зідхнула, розкинула рученята і стала розглядати чудові візерунки пальмового гілля.

А пальма дивилася в очі дитини. Здавалося, що світло цих очей краще й чарівніше, ніж зоряні промені, до яких вона тепер тягнулася.

Схилена пальма запитала джерела:

— Може хоч ти скажеш мені, чому я сьогодні така щаслива, ніби в очах цієї дитини я побачила все світло зір, про яке мріяла здавна.

І джерельце тихо відповіло:

— Сьогодні, моя люба,ти пізнала любов — ти забула про себе, а подумала про цю змучену дитину. Щоб дати їй спочинок, ти не пошкодувала свого стовбура. І ще знай, що не звичайній дитині ти подарувала сьогодні свою любов, а Тому, Хто народився, щоб розказати всьому світові про Любов і Добро. Ти шукала чарівного світла зір, а знайшла його в очах Божественного Немовляти ...

Над пустелею спадав вечір. На небі загорялися зорі. Та не шукала їх променів пальма. У хвилях срібного світла ночі їй вчувалася ніжна пісня.

То гурт янголів славословив Божественне Дитятко в Його відпочинку під час важкої подорожі, коли за велінням янгола святий Йосип забрав Матір та Дитину і помандрував до Єгипту.

Леся Храплива

ЗАГРАЮТЬ ДЗВОНИ...

(На спогад про 22-ге січня 1919 року)

**День морозяний. Глибокий
На дорозі сніг.
В гості Ромчик карокий
До дідуся біг.**

**По дорозі аж до хати
Черевичків слід.
Казку став розповідати
Про минуле дід.**

**Показав в книжках картини:
В Києві майдан,
Де читали: „Україна
Вільна, без кайдан!”**

**Де почули всі у січні
У бурхливий час:
По неволі довговічній
Воля йде до нас!**

**В дідуня в очах вже сльози...
Впала книжка з рук.
Про майбутнє казку може
Розказати внук:**

**Як нові заграють дзвони
І настане час —
Принесуть борців загони
Волю знов до нас!**

**Прочитають на майдані,
Де Софії храм,
Що Держава знов повстане
І цвістиме нам!**

Івга Шугай

ПРО МИКОЛУ З СТУДЕНТСЬКОГО КУРЕНЯ

Був січневий морозний день 1918 року. Раїнка сиділа край вікна й дивилася на сіру, сумну, ледве притрушену снігом вулицю Києва. Швидко пробігали прохожі, мов утікали від холоду.

— „Чи довго ще так буде? — думала Раїнка. — Різдво минуло, Водохрищі теж, школи нема... У шкільних будинках лежать ранені. Учителі десь у війську. І тато у війську. Мама поїхала на село по харчі. А Микола ще вранці кудись пішов і не вернувся.”

— Бабуню, де Микола?

— Та він, дитино, побіг вписуватися до війська. Казав: учора проголосили незалежну Україну.

— Куди ж йому до війська?! Йому ж п'ятнадцять років!

— Видно, треба Україні й таких вояків, — зідхнула бабуня, підкидаючи в піч кусні порубаних старих крісел. Журилася вона, чим будуть топити завтра...

Сиділи мовчки, гріючи руки біля невеличкої печі. Сиділи так цілий день, не ївши, бо й не було чого. Увечері почули під хатою швидкі кроки. Двері з грюкотом відчинилися і вбіг Микола.

— Бабуню, благословіть! Іду на фронт! — крикнув радісно.

— Дитино моя! — заломила руки бабуня. — Або ж ти знаєш, що таке фронт?

— Благословіть, бабуню, бо ось, бачте, ні батька, ні матері!

Бабуся швидко поставила на піч чайник, дістала шматок хліба, поклала тремтячими руками на стіл і промовила:

— Хоч з'їж, хоч випий!

Коли Микола нашвидку проковтнув гарячий чай, бабуня взяла в руки малу іконку Матері Божої з „Нерушимої Стіни” Софійського собору.

— Хай Бог благословляє тебе, дитино моя! Зняла з шиї хрестик і дала Миколі.

— А в якому ти курені? — спитала тихо Раїнка.

— У студентському, сестричко, — гордо відповів Микола. — Там усі такі, як я — молоді. Ми сьогодні охороняли Педагогічний Музей, де засідає Центральна Рада. А завтра, може, виїдемо на фронт, на Бахмач. Ну, прощайте!

І Микола весело вибіг, немов би йшов до товариша в гості. Бабуня тихо плакала.

— Та що це ви, бабуню, вже похорон справляєте? — сказала Раїнка.

— Та й справді, краще молитись. Все ж вони занадто ще молоді на війну. І їх так мало. Їх сотні — а в московському війську тисячі.

Сумно минали дні. Приїхала мама з села, привезла харчів. Але ніхто й їсти не хотів. Чекали вісток. Ні тата, ні брата. Зачували: студентський курінь десь аж під Крутами.

Раїнка не виходила з хати, бо на вулицях весь час була стрілянина. Аж одного дня хтось сказав, що до Києва вступили синьожупанники, і між ними бачили Раїниного батька. Дівчинка закуталась у теплу бабунину хустку й вибігла на вулицю. Затрималася під наріжним будинком на Хрещатику.

Від Дніпра віяв морозний вітер і трусив снігом. І побачила Раїнка військо — чудове військо в синіх жупанах і смушевих шапках. Вояки йшли, вибиваючи такт.

— Тату, тату! — закричала Раїнка. Ось ішов її тато скраю! .. Вона підбігла й ухопила його за руку, але він глянув на неї почервонілими очима і показав рукою вниз Хрещатика.

— Дивись, дитино! Це ховають хлопців-героїв, що згинули під Крутами. Там і наш Микола.

Хрещатиком посувався інший похід — на Аскольдову могилу. Йшла військова старшина. Священики співали „за упокій". За ними на возах везли у домовинах молодих лицарів. Згинули вони 30 січня 1918 року під Крутами. Двісті їх ставили спротив трьом тисячам москалів. Але ні один не здався в полон.

Раїнка не плакала за братом. Вона йшла з гордо піднесеною головою, співаючи „вічная пам'ять" своєму братові-героєві та його друзям.

Я. Божемська

СВЯТ-ВЕЧІР В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ

Спогад

Меркнув день . . . По цілоденній сніговії настала тиша. На небосхилі рідшали хмари, а багряні смуги сонця, що заходило, яскраво відбивалися на білому снігу. На вулицях замовк сміх веселої дітвори. Рідше було чути дзвінки саней, якими поспішали додому ті, що їх задержала сніговія.

У хаті метушня . . . Господиня поспішала, щоб не спізнитися з вечерею, щоб усе було готове, прибране, поки на небі зійде перша зірка. В кутку світлиці мерехтіла чепурно прибрана ялинка. Діти нетерпляче бігали від ялинки до вікна: виглядали крізь засніжені шибки, чи не появилася вже зірка.

По середині світлиці стояв стіл, застелений білою скатертю. Під скатертю густо розстелене запашне сіно, мов у Божому вертепі. На столі плетений білий колач — ніби сповита Божа Дитина. Рядком стояли дві склянки, наповнені зерном, а в них застромлені свічки — вони нагадували світло радости, що зійшла на землю із народженням Божого Сина. У хаті святковий настрій.

Ось замерехтіла перша зірка! До світлиці ввійшов господар дому, вніс два снопи: сніп пшениці і сніп вівса. Серед урочистої тиші господар привітав свою родину такими словами:

Весела вістка світу ся з'явила:
Діва Марія Сина породила,
Сина породила, в яслах положила.
Злетілись янголи Дитя звеселяти,
„Слава во вишніх" — зачали співати.
Пастушки прибігли, Богу ся кланяють,
А три царі несуть дари з далекого краю.
Та й ми Рожденному низько ся кланяймо,
Щастя-здоров'я в покорі благаймо.
Дай, Боже, ці свята в здоров'ї прожити
Та й другі свята в гаразді зустріти!
Христос рождається!

— Славіте його! — всі відповіли.

Господар поставив сніп пшениці в одному кутку хати, а сніп вівса — у другому. Це на те, щоб народжений Ісус обдарував господаря добрим урожаєм. Потім усі радісно засіли до стола.

За давнім звичаєм на Свят-Вечір треба спожити дванадцять страв. Червоний борщ, риба, вареники, пампушки на олії, кутя — це були головні страви на Святу Вечерю. Поки почали їсти, господар набрав ложку куті-пшениці і кинув під сволок — мовляв, скільки зерен причепиться до сволока, стільки буде нових роїв бджіл у цьому році. Так робили всі, в кого була пасіка. Після вечері дівчата зібрали ложки й вибігли на поріг „тарахкати". Вони говорили, що з котрої сторони відізветься собака, звідтіля приїде жених. Колись були такі повір'я, — тепер це лиш звичай.

Що зосталося з вечері, те господар поніс поділитися з худібкою. Люди казали, що на Свят-Вечір худібка між собою говорить.

Цього вечора ніхто не лягав спати. Всі ждали, коли з дзвіниці пролунає перший дзвін. Тоді гуртом пішли до церкви на Різдвяну Утреню віддати поклін Божому Дитяті. Зосталися дома найстарші й наймолодші.

Настала тиха свята ніч. На небосхилі серед безлічі зірок царював місяць, стелячи смугами срібно-синє проміння по білому снігу. З-під присипаних снігом стріх де-не-де мерехтіло пригашене світло ламп. Із церкви лунало могутнє „Бог Предвічний народився". Наче перли, котилися звуки коляди по замерзлому снігу і зникали в темряві далеких піль.

Водохрищі (Йордан) в українському селі

Р. Завадович

Ілюстрації *О. Судомори*

РІЗДВО В БОРІ

На тихім узліссі крізь шибку хатинки
На білий сніг ллється проміння з ялинки,
А поміж берези і буки крислаті
Несеться весела колядка із хати.

Прибіг сірий зайчик, пристав, здивувався,
Під ясне віконце тихенько підкрався,
Став дибки й цікаво заглянув у хатку —
А тут уже й друге біжить зайченятко.

— А що ти там бачиш, скажи мені, брате?
— Ой, бачу я диво, несила й сказати!
На срібній ялинці високо на гілці
Стоїть янголятко в вінку на голівці.

А нижче на вітах я бачу крізь шибку
Блискучі горішки, і зірку, і рибку,
І яблучка жовті, і пташку на нитці,
І круглі цукорки, мов гріш у калитці.

А збоку я бачу маленьку повітку
І в яслах сповиту Дитинку, мов квітку;
Матуся до себе її пригортає,
Дідусь сивовусий їй цяцьку ладнає.

Навколішках діти стоять перед ними,
Вітають Дитятко піснями дзвінкими,
І волик, і ослик схилились в покорі . . .
Такого ми дива не бачили в борі!

Стояли зчудовані ті зайченятка
І слухали: правду сказала колядка,
Що Бог народився в повітці на сіні,
Що мир і надію приніс всій країні.

В бору прислухались дуби і ялини
До тої колядки з малої хатини,
Будилися звірі і стали шукати
Лісами-снігами доріжки до хати.

Ведмідь, що був війтом звіриного роду,
Сказав: „Гей, збирайтесь на мир і на згоду!
В цю нічку радіють-братаються люди,
То хай же розладдя й між звірів не буде!"

Зраділо все звір'я, без міри зраділо,
До вовчика білка наблизилась сміло,
Зайці-скрипалі на скрипках стали грати,
Ведмідь їм на басі почав вторувати.

Івасик заглянув у шибку із хати:
— Дивіться, гостей як зійшлося багато:
Лисиця-сестриця, і олень, і сарна,
І вовк-сіроманець, і білочка гарна!

І вибігли діти громадою з хати
Гостей лісових на дворі зустрічати,
Тиць пальцем на зайчика Лесик і Віра:
— Найбільш боїмося отого ми звіра!..

Ведмідь відізвався: — „Не бійтеся, діти,
Нічого вам злого не будем робити.
В цю нічку різдвяну радіємо й ми,
Сьогодні природа святкує з дітьми!

До вас ми приходим оце звідусюди,
Бо хочем в вертепі побачити чудо,
Дитинці на скрипку заграти дрібненько
Й солодких горішків покласти у жменьку.

Та тільки зайти ми не можем в хатину —
Хатина маленька, злякаєм Дитину.
Не хочем Дитятка у яслах лякати,
Хоч жалко, ой, жалко, не можем до хати!.."

На те їм Івасик: — „Гей, любі звірятка,
Ви правду сказали — маленька ця хатка
Й Дитятко маленьке, та ми вам поможем
Хоч здаля уздріти Дитяточко Боже!"

В ту мить відчинилися двері хатинки,
Крізь двері прослалося сяйво з ялинки,
І сніг змерехтів, заблищав, заіскрився,
Немов самоцвітами рясно укрився.

Здригнулись дерева, що сонні стояли,
І враз, мов органи, чудово заграли,
Забренькали струни, озвалися труби —
Й полинула лісом колядка над зруби.

Дивилися діти й звірята хвилинку
Знадвору на ясла, вертеп і ялинку,
Співали у згоді і діти й звірята
Про Боже Дитятко, про радісні свята.

ЯК ЦВІРКУНИ УРЯТУВАЛИ ІСУСИКА

Італійська різдвяна леґенда

Ілюстрації М. Дмитренка

Старий власник гостинниці, що стояла самотньо на полі при шляху з Вифлеєму до Назарету, провів до порога останнього гостя, побажав йому доброї ночі, замкнув двері на засув, прибрав зі стола кості до гри та глек з водою і загасив олійний каганець, що звисав зі стелі. Потім послав слугу спати, а сам при світлі свічки став підраховувати свій денний заробіток. Відділяв срібняки від мідяків і вдоволено бурмотів собі щось під носом.

Раптом нічну тишу порушив стукіт у двері.

Старий аж підскочив від несподіванки. Поклав великі червоні від праці долоні на гроші і, повернувши голову в сторону дверей, голосно запитав:

— А хто там?

З-за дверей відізвався несміливий голос:

— Чи не можна б у вас заночувати?

— Нема вже місця. Ідіть собі далі! — непривітно відповів власник гостинниці.

— Нас троє... Ми дуже втомлені, а ніч така темна!.. — почувся знову лагідний голос.

Старий скинув із себе фартух і накрив ним гроші на столі. Підійшов до дверей і трохи їх відхилив, щоб побачити, хто то мандрує в таку пізню пору.

Слабе світло свічки впало на обличчя старого чоловіка, що дивився на господаря благальним поглядом. Поза його плечима сіріло бліде, мов місяць, обличчя молодої жінки, що сиділа на ослі, тримаючи на руках малесеньку дитинку. Ослик, мабуть голодний, зривав листочки бур'яну, що ріс біля кам'яної огорожі, і сумно відзивався дзвінок, причеплений до його шиї.

— Така пізня пора, а ви, добрі люди, в дорозі? — промовив здивовано, але трохи м'якше власник гостинниці. — Але що я вам пораджу? У мене не знайдете захисту — повно нічліжан. Завтра в місті ярмарок...

— Та ми обійдемось і без кімнати, — лагідно настоював мандрівник. — Нам аби денебудь у кутку пересидіти до ранку...

— Я ж казав, що нема місця! — перебив його старий і, не ждучи, що він скаже, зачинив двері. Згорнув гроші в полу й пішов спати. Голос дзвоника, що звучав, мов жаліслива скарга, почав затихати в долині.

Але сон чомусь не приходив до господаря. Перед його очима почали зринати картини прожитого дня: мов тіні, пересувалися відвідувачі гостинниці, купці, мандрівники, глухо лунали удари кулаків об стіл, хльостали батоги, бряжчав посуд. Наприкінці думка спинилася на останніх подорожніх, що просилися на нічліг. Старий пригадав ніжне, мов янгольське, обличчя жінки з виразом великого, але без смутку, болю. Ні, таких людських облич йому ніколи не доводилося бачити! Видно, що ця жінка носила в серці якесь ясне терпіння...

Надворі зривалася буря. З пустелі налетів вітер. Він шумів у саду, сипав хмари піску на кам'яні стіни гостинниці і гудів під вікнами.

У серці старого зродився неспокій, обхопив його невидними пальцями і потиснув... Серце тривожно забилося. Він відчув, що його мучить сумління.

— „Хто така вона, ця жінка? — думав. — То не була звичайна людина. То, може, була переслідувана цариця з своїм вірним слугою. Куди вони пішли з-перед мого порога? Чи справді в мене вже не знайшлось би тихого кутка для них? А там же ніч, хуртовина..."

Не міг заснути, душа не мала спокою. Устав з постелі, засвітив світло, одягнувся і відхилив двері.

З темряви й піскового туману вирнули постаті у блискучих панцерах. Брязнули мечі... Старий побачив перед собою озброєних вояків. Зніяковілий стояв на порозі, питаючи їх німим поглядом, чого бажають.

— Шукаємо трьох мандрівників: чоловіка, жінку й дитину. Жінка їде верхи на ослі. Мабуть, тут вони проходили. Ти, може, їх бачив? — запитав старшина.

Старий рішуче похитав головою:

— Нікого не бачив! У мене таких людей не було.

Але в душі подумав, що озброєна сторожа напевно женеться за тими людьми, що недавно стукали до його господи. Старий не знав, за що втомлені й сердиті вояки переслідують трьох невідомих утікачів, але відчув, що тепер ні за що в світі не зрадив би їх — навіть, якби вони ночували в його гостинниці.

У цю хвилину десь із темряви, з долини донісся голос дзвінка. Старий затремтів. Так, то був голос того самого дзвінка, що його мав на шиї ослик, на якому їхала та бліда жінка з дитинкою!..

— Чуєте дзвінок? Вони там! — крикнув старшина. — Гайда за ними!

Уже підніс руку з мечем, вказав напрям, і вояки зробили рух, щоб кинутися туди.

— Ви помиляєтесь! — промовив господар гостинниці. — То не дзвінок, то голоси цвіркунів. У моєму домі в запічку цвіркуни цвірінчать цілу ніч.

Старий навмисне сказав неправду. У його домі не було ні одного цвіркуна. Але в ту ж мить сталося диво: з гостинниці донеслася голосна пісня цвіркунів. Вона була така похожа на голос далекого дзвінка, що старшина, послухавши уважно, притакнув:

— Ти сказав правду! Це цвіркуни...

Він сховав меч у піхву, дав воякам знак, і вони пішли за ним геть, у зовсім іншу сторону.

Маленький Ісус, Його Мати Марія та опікун Йосип були врятовані. Пісня цвіркунів завернула Іродових посіпак на іншу дорогу. Старий власник гостинниці, допомігши Пресвятій Родині уникнути небезпеки, направив свою помилку.

У пам'ять того чуда кожного року на Свят-Вечір розлягається по домах голосна пісня цвіркунчиків. Тоді вони співають найголосніше і найвеселіше. А діти, що всім серцем переживають радість Різдвяної Ночі, приєднуються до співу малих комашин і прославляють малого Ісусика своїми колядками.

Переказав *М. М.*

Ганна Черінь

Ілюстрації Е. Козака

8. КОЛЯДА

**Ми співали осінь цілу,
Колядок завчили силу:
Бог Предвічний, На Йордані,
Нова радість, щедрівки . . .
Вже й Різдво не за горами —
Одягайте кожушки!**

**Скрізь так мило, скрізь так біло,
Ніжним пухом землю вкрило . . .
Граєм в сніжки по дорозі —
Тепло нам і на морозі.**

**Як підходимо до хати,
Починаємо співати:**

**„Чи вдома, вдома
Хазяїн дому?
Пустіть до хати
Ко-ля-ду-ва-ти!!!"**

**Звичайно, радо нас вітають,
До себе в хату закликають
І просять ще одну колядку,
За що в додаток — шоколядку . . .**

**Відомо ж, діти — ласуни!
То чи ж відмовляться вони
Від шоколядки, пиріжка?!
Співати ж — справа не важка!**

**А головне — свою цеглинку,
Все, що зберемо з коляди,
Дамо, щоб у новім будинку
Могли ми вчитись без біди.**

**Отож, для нас колядування
Було — як школи будування.**

**Бували різні там пригоди:
Той проваливсь у кучугуру,
А той сковзнув, йдучи на сходи,
І вниз скотився аж до муру . . .
А той згубив десь рукавичку
І плакав, поки розшукали . . .
А той узяв собі за звичку
Смішити нас, як ми співали.**

**Не всюди нам було гаразд:
Траплялось, що котрийсь із ґазд
На телевізор задивився,
На нас же кисло так скривився,
Неначе ми із колядою —
То купіль з зимною водою!
Також не виключив програми
І ледве привітався з нами . . .
Там Ліберачі на екрані
Співав і грав на фортеп'яні —
А ми співали коляду
Його програмі на біду.
І голоси дзвінкі дитячі
Переспівали Ліберачі . . .**

**Ми йшли, нікого не минали,
Зібрали гроші вже чималі . . .
А на закінчення походу
Нам посміятись довелось:
Заходимо в одну господу —
А там вже колядує хтось!
Там інші хлопчики й дівчата
Співали голосно й завзято!**

**В руках Різдвяну мали зірку,
Яка світила їм дорогу . . .**

К. Перелісна

СНІГУРОНЬКА

Снігуронько білесенька,
Іди до нас сюди,
Сніжиночок-пушиночок
З собою приведи!

У нас сьогодні весело,
Ялинка он яка —
Зелена, кучерявая,
Висока та струнка!

На ній, на кожній гілочці
Вилискують зірки,
І янголи, і дзвоники,
І зайчики, й грибки.

І з самої верхівочки
Блискучий дощ спада,
А Дід Мороз під деревом
Дарунки розклада,

І хлопчики із зіркою
Співають колядок . . .
Приходь до нас, Снігуронько,
Побався між діток!

— Мене ви, діти, кликали,
І я до вас прийшла,
Сніжиночок-пушиночок
З собою привела.

Сніжиночки легесенькі,
Мерщій сюди летіть,
Завийтесь у таночкові,
Діток повеселіть.

Вони вже теж кінчали збірку
„Веселці" нашій на підмогу.
Що ж, ми не будемо втікати!
Ми і собі ввійшли до хати
І заспівали з ними в лад —
І вийшов хор, як водоспад!
І хоч співали ми без проби,
Усім припало до вподоби.
Концерт наш вийшов хоч куди,
Дав добрий вклад до коляди!

І відспівали ми, як слід,
Різдвяну радість на весь світ.

(Продовження буде)

ґазда — господар, власник дому.

Леонид Полтава

ЗАПРОШЕННЯ

Ілюстрація Е. Козака

У холодному ліску
Мерзне зайчик на пеньку.
Білим снігом замело
І лісочок, і село.

Заю-зайчику, іди
У хатиночку сюди:
Будеш гостем у селі,
Сядеш з нами при столі.

Нині свято у хатинці:
На різдвяній, на ялинці
Є цукорки, і стрічки,
І барвисті свічечки.

А для тебе, гостю милий,
Ще й морквинку причепили.

СМІЙМОСЬ!

Учитель запитав учня, скільки разів міститься 2 в 10, і дістав правильну відповідь. Задоволений, говорить далі:

— Добре, синку! А тепер скажи мені, скільки разів міститься 10 у 2? Чи, взагалі, 10 у 2 може міститися?

— Може, — відповідає без надуми хлопець. — Адже 10 пальців вміщається завжди у 2 рукавичках.

***

— Чого плачеш, Івасю?

— Бо я не маю на Різдво вакацій, як наш Петрусь.

— Чому ж так?

— Бо я ще не ходжу до школи.

КОЛЯДА ПРО КОЛЯДКУ З КОЛЯДОЮ

Через річку, там, де кладка,
Йде собі мала колядка.

Зустрічає ще одну,
Довгу-довгу коляду.

Під вікном за перелазом
Заспіваймо, сестро, разом.

Довга ще лиш починала,
Як мала вже відспівала.

Вийшли з хати паничі
І виносять колачі.

Довгій коляді аж два,
Бо, хоч довга — не нудна.

А колядці, ще й маленькій
Два колачики біленькі.

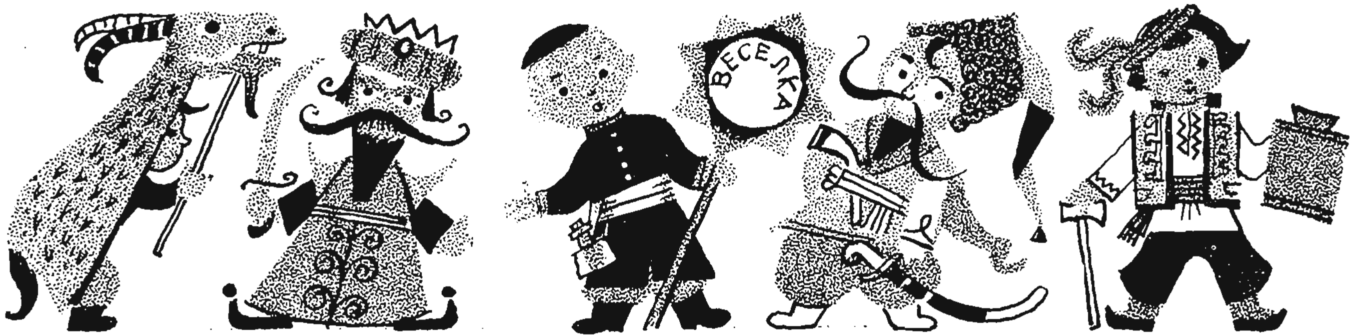

Пиріжок дали, крім того,
З мачком-смачком на дорогу.

Посідали на сніжок
І смакують пиріжок.

(Текст і ілюстрації Е. Козака)

ВЕРТЕПИК „ВЕСЕЛКИ"

Текст Л. Полтави — ілюстрації Е. Козака

Беруть участь: „БЕРЕЗА" — провідник групи колядників, „МІХОНОША"—скарбник, „КОЗА", „ІРОД" і „КОЗАК" з шаблею.

(Вся група підходить під хату чи заходить до хати).

ВСІ: Добрий вечір! Христос родився!

БЕРЕЗА: Вас, дорогі господарі, і всіх українців у білому світі вітаємо з Різдвом Христовим та Новим Роком! Бажаємо всім вам щастя-долі у хату! Чи дозволите колядувати, дім звеселяти?

(Після дозволу господарів продовжує)

Оце ішов я по степу, аж чую: тупу, ту-пу! Дивлюся, і що ж бачу: по степу Коза скаче та ще й плаче, за нею Ірод женеться, а Козак з Іродом б'ється! Далеко позаду залишився степ, а я привів вам звідти — вертеп!

КОЗА:
Я коза не проста,
В мене ніжка золота:
Діються зі мною чари,
Бо приношу щастя в дарі —
Де лиш гляну — там і сходить,
Де лиш стану — щастя вродить!..
Тільки Ірод мені шкодить!

ІРОД:
А я — Ірод-Іродище,
Дуже хочу Козу знищить,
Бо яка ж для мене втіха,
Як не буде в світі лиха?

КОЗАК:
Досить, досить! Я — Козак,
Я тепер промовлю так:
Ти, Іроде-Іродище,
Підійди до мене ближче!
Як на Козу нашу глянеш —
Так і шаблею дістанеш!
Коза ходить — добро носить,
Цьому дому щастя просить,
І звірині, і людині,
І всій нашій Україні!
Козо, хто тобі допомагає?

КОЗА: Хто на „Веселку" дари складає!

МІХОНОША:
Хто на „Веселку" покласти може,
Тому напевно Бог допоможе!

КОЗА:
Бо це підмога кожній дитині,
Що виростає не в Україні,
Але на радість мами і тата
Рідний журналик вміє читати!

(Всі співають колядку „Бог Предвічний" чи іншу. Колядники можуть залишити „Веселку").

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

На світлині дитячий хор школи українознавства у Братфорді, Англія. Цей хор виступав на закінчення шкільного року.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Story by R. ZAWADOWYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations by: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК

ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE

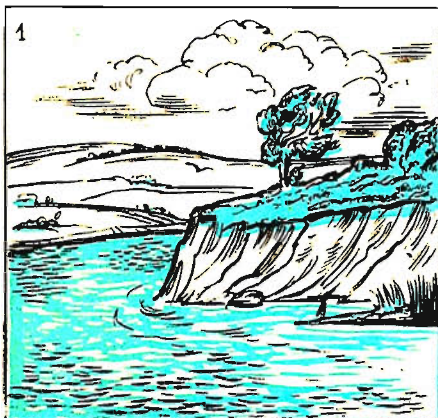
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

„БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК" є продовженням оповідання п. н. „Богута-багатир".

"BOHDAN, KOZAK-SORCERER," is a sequel to the tale of "Bohuta the Hero".

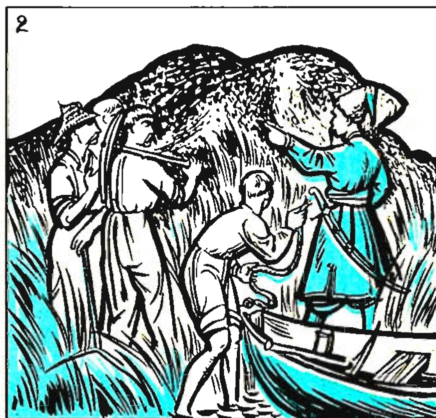
РОЗДІЛ І: СЕРЦЕ СКЕЛІ

PART I: THE HEART OF THE CLIFF

Мов велетенське судно, розділює острів Хортиця Дніпрову течію на два рукави.

Like a mighty ship, the island of Khortytsia cleaves the main stream of the Dnipro into two arms.

— Оце скеля, що її звуть „Багатир". Тут наламаємо каменю.

"This is the cliff called 'Hero.' Here we can obtain good rock."

І вдарили кайла об камінне тіло скелі.

And they smote the rocky face of the cliff with the pick-axe.

Ламали-кришили, а там натрапили на такий твердий камінь, що й кришки не відламаєш . . .

They broke and crumbled the rock until they came upon a section that would not crumble at all.

— То серце скелі — а, може, й справді багатирське серце . . . Нічого, завтра розірвемо порохом!

"This is the heart of the cliff—perhaps it is actually the very heart of a 'Hero.' It does not matter, tomorrow we will blow it up."

А по той бік Дніпра . . .

While on the other bank of the Dnipro . . .

(Продовження буде)

(To be continued)